

mærkede Standpunkter, han har staaet paa — og siger: Lad os opgive vor Fordring om særlige Kvalifikationer for at blive Rektor, derved varetage vi Skolens Lær bedst, og lad os blot stille den Fordring, at man skal have afsluttet sine videnskabelige Studier — det er naturligt — men saa iøvrigt give Sagen fuldstændig fri. Saa tror jeg, at der er givet enhver samvittighedsfuld Minister Lejlighed til i hvert enkelt konkret Tilfælde at ramme det, som virkelig er Ret.

Bjerre: Jeg skal fatte mig ganske kort, da Tiden er saa fremrykket. Med Hensyn til Filologerne og den Uret, der efter min Mening er sket dem, antager jeg, at det ærede 12te kongevalgte Medlem (Steffensen) vil svare paa, hvad der nylig blev sagt. Det skal jeg altsaa ikke komme ind paa. — Jeg troede først, at jeg var enig med det ærede 5te Medlem for 1ste Kreds (Det. Hansen) med Hensyn til Religionsundervisningen i de lærde Skoler, idet han nævnte Ordet Etik; for det er netop det Sag, jeg vil have ind. Men det viste sig snart, at vi ikke vare enige, da han søjede til, at det skulde være en konfessionsløs Etik eller Religion; thi det, jeg mente, vi skulde have, naar vi skulde have Etik, var en religiøs Etik, der tillige skulde være et Forfar for den Religion, som Etiken er Produktet af. Havde det ærede Medlem endda sagt, at der ikke skulde særlig doceres lutherisk Teologi i Skolerne, at der altsaa for saa vidt ikke skulde være Tale om Forskel mellem lutherisk, reformert eller katolsk, kunde jeg til en vis Grad praktisk give ham Ret deri, idet jeg vilde ønske, at der ikke blev yppet Strid i Skolen om den Slags Ting, som Eleverne i Reglen ikke ville være i Stand til at dømme om. Men naar han vilde have Konfessionsløsheden udstrakt saa vidt, at Skolen skulde kunne omfatte alle, Søder og Fritænkere, altsaa ogsaa Folk uden al positiv Religion, kan jeg ikke se, at der bliver andet tilbage end det, man vil kalde Religionshistorie, maasse særlig den kristelige religiøse Historie, altsaa det, der er foreslaaet af de to Medlemmer af Inspektionen; saa er det min Mening, at saa maa man hellere undvære dette Sag. Det er nemlig en bekendt Sag, at overalt, hvor man har prøvet paa at foredrage konfessionsløs Etik eller Moral, har det ubetinget virket nedbrydende paa den positive Religion. Det kan saa naturligt ikke være andet, naar Læreren ikke maa have Lov til at komme frem med sin private Mening om den Religion, han foretrækker, men skal give et farveløst Referat af de forskellige Religioner og forskellige Moralsh-

stemer. Det virker paa Eleverne paa en saadan Maade, at de meget snarere maatte undvære det end have det. At det er kedeligt for Dissenterne, maa jo indrømmes, men da der er saa grumme saa af dem i Danmark endnu, kan man dog ikke ret vel gaa ind paa et Forlangende om, at hele Skolen skal være konfessionsløs af Hensyn til disse saa. De ere jo fri for at lade deres Børn søge Religionstimerne, og det er vistnok al den Indrømmelse, der kan gives dem, i alt Fald saa længe de ere saa saa. Det vilde være for fordringsfuldt at forlange, at der skulde ske en saa overordentlig skæbnsvanger Forandring for deres Skyld. — Jeg vil paa ingen Maade krænte de Herrer Fritænkere og endnu mindre angribe deres personlige Moral; den kan være akkurat lige saa god som de kristnes og maasse meget bedre, det skal jeg ikke dømme om, men jeg siger blot, at naar den bunder i Naturalisme, som man nu forstaar det, og saaledes, som jeg betegne den for, er Fornægtelse af fri Vilje og personligt Ansvar, saa er den saa bundforfællig fra den kristelige, at der ikke kan være Tale om, at de to kunne forenes. Den Lærer vil ikke kunne findes, der kunde give Undervisning deri paa en saadan Maade, at han ikke maatte komme til at nedbryde enten den ene eller den anden af de to Moralopfattelser, Moralteorier. Det er saa uendelig langt fra, at jeg vil gøre noget personligt Angreb paa det fritænkiske Standpunkt, at jeg tværtimod respekterer enhver ærlig Overbevisning af hvilken som helst Art, den saa er, men jeg maa paa det bestemteste protestere imod ethvert Forsøg, det være nok saa tilsløret, paa at saa de forskellige Statsinstitutioner, ogsaa Skolerne, fuldstændig afkristnede og religionsløse under den Formel, at Religion er en privat Sag. Det er under den Form, man nu har prøvet det og det tilbels er lykkedes i andre Lande. Men man er ogsaa kommen til at lide under Følgerne af det. Nu er Faktum en Gang det, at Religion og Moral ikke kunne stilles ad, og den nye Moral er saa forfællig fra den gamle, saa de, der holde paa den gamle Stat, det gamle Samfund, maa erklære sig mod den nye Moralopfattelse; de kunne paa ingen Maade give den Blads i en Statsinstitution, allermindst i den Skole, hvor Angdommen skal undervises. Man kan ikke forsvare det overfor Forældrene og ikke overfor Børnene. Man kan ikke sige til dem: Vi tage al Eders Tid, al Eders Kraft og lægge Beslag paa den, men I skulle ikke desto mindre selv sørge for at saa Eders religiøse Fornødenheder tilfredsstillede ved Siden af. Det kan man sige til voksne, men man kan